

Gina ȘERBĂNESCU

Consumatorul și canapeaua lui

Orgy of Tolerance, recentul spectacol al coreografului belgian Jan Fabre, prezentat la Festivalul de la Avignon în 2009 (eu personal l-am vizionat în decembrie 2009 la „Kaai Theater” în Bruxelles), abordează o temă recurentă în arta actuală, o temă de reflecție dată de condiția omului contemporan: consumerismul.

De câteva decenii încoace, consumerismul reprezintă cheia de citire a realității atât pentru artiști, cât și pentru filosofi. Viziunea lui Jan Fabre, aparent violentă, este de fapt o modalitate fidelă de oglindire a vieților noastre, modelate de „catedrala contemporaneității”, cum numea Baudrillard *mall*-ul, de relaxarea pe care o trăim acasă, pe canapea, hrăniți de iluziile livrate prin *home cinema*.

Respectul de sine a ajuns fără îndoială să fie hrănit de numărul de *brand*-uri pe care le achiziționăm. Paradigma spectacolului lui Jan Fabre este canapeaua, locul în care ne retragem zi de zi. Dar nu e o retragere în noi înșine, pentru că nu mai există interioritate, ci doar platitudinea mărcii prin care ne definim. Nu mai există deschidere către sens, ci doar autoreferențialitatea semnelor care cuantifică indicele de consum.

Privind spectacolul lui Fabre, inevitabil mi-au venit în minte câteva gânduri din recenta carte a lui Bogdan Ghiu, *Eu(!) artistul*. „Saltelele viitorului vor fi mult mai moi,

vor lua, asemenea unor ființe vii și apropiate, intime, forma corpului nostru, ne vor învălui fără a se deforma. Vor fi obiecte morale. Nu vom mai simți nimic, nicio opoziție, totul se va arcui dispărând în jurul nostru, îndemându-ne să visăm. [...]. Totul va dispărea. Putere imediată, plăcută, senzația de bine fără, tocmai, suport, căci senzația de bine o creează tocmai dispariția realității.”

Canapeaua din spectacolul lui Jan Fabre are exact funcția pe care Bogdan Ghiu o atribuie saltelelor viitorului: aceea de a conduce, treptat, la extincția omului privit prin prisma unor definiții care vizau o formă de transcendență a ființei umane. Nu mai e nimic dincolo de acest individ plat, refugiat în unica plăcere a masturbării morale, intelectuale și fizice în fața ecranului televizorului, după ce tocmai s-a întors de la cumpărături.

Extazul consumului transformă tot, de la paradigmele religiei până la pârgihiile pornografiei. Extensie a libidoului, canapeaua devine sanctuarul unui corp anulat ca realitate fizică și preschimbat într-o prelungire a mărcilor consumate.

Nimic nu scapă de sub lupa ironiei lui Jan Fabre: nu există tipologie umană contemporană care să nu fie supusă criticii, iar de acest demers Jan Fabre nu se scutește nici pe el însuși.

Fie că e vorba de abordările politice contemporane, de noile aspecte ale discursului religios, de industria pornografiei, de tirania mascată exercitată de ideea de credit bancar, de frenezia consumului de imagini prin noile media, totul este „țesut” în plasa coerentă a definirii individului prin prisma noii sale pseudoesențe: aceea de consumator. Ironia lui Fabre se îndreaptă la final atât spre el însuși care se prezintă prin acest spectacol ca un simptom a ceea ce supune criticii, cât spre privitorii care au venit să îi consume produsul.

Luk van den Dries afirmă că „în *Orgy of Tolerance*, ființa umană este prezentată ca un animal care cumpără. Acest spectacol este o ilustrare a ceea ce Herbert Marcuse a demonstrat deja în anii '60 în analizele sale cu privire la capitalism și anume faptul că a devenit un mecanism al dorinței care își are originea în însăși structura noastră genetică. Principiul dorinței este complet ilustrat prin modul în care cumpărăm tot felul de produse. [...] Spectacolul lui Fabre plasează publicul pe orbită fixă în jurul unui punct central... Nimeni nu poate scăpa. Nimeni nu e curat. Așezat pe canapea, fiecare este victima propriei orgii a toleranței.”

Orgy of Tolerance nu este un spectacol ușor de privit și nu neapărat pentru că folosește o estetică pentru care Jan Fabre este cunoscut, nu pentru că masturbarea devine un fapt scenic concret, nu pentru că violența verbală și agresivitatea vizuală sunt reiterate în momente-cheie ale spectacolului. Ci pentru că vorbește atât de limpede despre simptomul consumerist al lumii contemporane, despre tendințele hedoniste ale fiecăruia dintre noi, încât cine are urechi de auzit și ochi să vadă nu poate pleca de la acest spectacol cu un sentiment prea confortabil relativ la el însuși.

Orgy of Tolerance. Concept, regie, coregrafie, scenografie: Jan Fabre. Dramaturgie: Miet Martens. Muzica: Dag Taeldeman. Interpretare: Linda Adami, Christian Bakalov, Annabelle Chambon, Cedric Charron, Bert Huysentruyt, Ivana Jozic, Katrin Lohmann, Kasper Vandenberghe, Kurt Vandendriesche.